

עמידה בקריאה בתורה את עשרת הדברות

שאלה

האם צריך ומותר לעמוד בקריאת עשרת הדברות?

תשובה

א. נהגו ברוב עדות ישראל לעמוד בקריאת עשרת הדברות. וסיבת העמידה כיון שקבלנו אותם בעמידה כאמור ברש"י (שמות פכ"ד פס' טז): "ויקרא אל משה ביום השביעי — לומר עשרת הדברות, ומשה וכל בני ישראל עומדים, אלא שחלק הכתוב כבוד למשה, ויש אומרים ויכסהו הענן למשה ששה ימים לאחר עשרת הדברות... וכן ראייה מהשם עצמו: 'מעמד הר סיני'.

ב. אלא שקשה מהגמרא בברכות (יא ע"ב): המביאה משנה במס' תמיד: "תנן התם, אמר להם הממונה: ברכו ברכה אחת! והם ברכו, וקראו עשרת הדברות, שמע, והיה אם שמוע, ויאמר, וברכו את העם שלש ברכות: אמת ויציב, ועבודה, וברכת כהנים, ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא". וא"כ במקדש היו קוראים עשרת הדברות לפני ק"ש ובעמוד הבא בברכות: "אמר רב יהודה אמר שמואל: אף בגבולין בקשו לקרות כן, אלא שכבר בטלום מפני תרעומת המינין".

ותרעומת המינים היא שלא יאמרו שזה בלבד מהקב"ה והשאר הוספות של משה רבנו, ויטעו בטענתם את עמי הארצות. וא"כ בעמידה דוקא בעשרת הדברות יש חשש של תרעומת המינים וטעות עמי הארצות.

ג. וכבר נשאל הרמב"ם (שו"ת הרמב"ם סי'

רסג) לגבי עיר שנהגו לעמוד ובא רב ת"ח גדול ובטלם משום תרעומת המינים ובאו אחריו ורצו להחזיר את הדבר ליושנו. וענה הרמב"ם: "התשובה, זה אשר הנהיג הרב הנפטר נ"ע לישב, הוא הראוי, וראיותיו ראיות נכונות לפי דיני אנשי העיון, ואין להוסיף עליהן. וכך היה ראוי לעשות, (ר"ל) בכל מקום, שמנהגם לעמוד, צריך למנעם, בגלל מה שמגיע בזה מן ההפסד באמונה (ומה שמדמים), שיש בתורה מדרגות ומקצתה מעולה ממקצתה, וזה רע עד מאד. ומן הראוי לסתום כל הפתחים, שמביאים לזאת האמונה הרעה. ומה שטען החכם האחר, שבגדאד ומקצת הערים עושות זאת, אין זה ראייה בשום פנים, לפי שאם נמצא אנשים חולים, לא נחליא הבריא מאנשיהם, כדי שיהיו שווים, אלא נשתדל לנתח כל חולה שנוכל... וכבר ביאר, שאין הפרש בין המכחיש התורה כולה או מכחיש פסוק אחד ואומר משה מפי עצמו אמרו. והיה מן המינים מי שהאמין, שאין מן השמים אלא י' הדברות ושאר התורה משה מפי עצמו אמרו, ולכן ביטלו קריאתן בכל יום. ואסור בשום פנים לעשות בתורה מקצתה מעולה ממקצתה, ועיינו בדברינו בזה בפירושו המשנה בפרק חלק. וכתב משה".

וכאמור זו שיטת הרמב"ם וכך לפי ידיעתי נהגו התימנים הפוסקים כמותו.

ד. אולם עדות ישראל נהגו לעמוד, וכך העלו הרב עובדיה הדאיה ואביו הרב שלום הדאיה (שו"ת ישכיל עבדי ח"ב או"ח סי' א): "הרי זה דומה למ"ש הגאון חיד"א ז"ל בס' טוב עין שם ז"ל דבמקום נהגו לקום כולם ביו"ד הדברות. נראה שחייבים הכל לעמוד

חבל נחלתו

בזה. ומעידני כי זה עשרות בשנים שהתפללתי בבתי כנסיות וישיבות ובאהלי תורה כאן באה"ק עם גאוניס צדיקים קדושי עליון זיע"א, וכולם המשיכו ברתת להחזיק ולחזק מנהג זה לעמוד בשעת קריאת י' הדברות ובהשגחה שיחידים לא יפרשו מזה. ולפי הנשמע נהגו ונוהגים כן גם אצל אחינו עדות הספרדים בהרבה בתי כנסיות.

"לכן לית דין צריך בושש, דבמקומות שנהגו לעמוד בשעת קריאת י' הדברות, אין לשנות להם ממנהגם וממנהג אבותיהם שבידם, וגם יחידים ממקו"א המתפללים אצלם אינם רשאים לנהוג אחרת, כאשר העלה החיד"א ז"ל בספר טוב עין שם, וכן בספר אגרות משה שם, וכדי שלא יהא נראה הדבר כמזלזלים ח"ו. וכל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות".

ו. ואחר בקשת המחילה כתלמיד הדין לפני רבותיו בקרקע נראה לענ"ד שאין להזניח את דברי הרמב"ם. ועל כן מי שנוהג בקביעות לשבת בכל קה"ת, כמבואר בשו"ע (או"ח ס"ו ס' קמו), בפרשה זו יעמוד במקומו לפני קריאת עשרת הדברות עצמם אם מתחילת הפרשה או לפחות כמה פסוקים לפני עשרת הדברות כדי להדגיש שאין הבדל בין קדושת הפסוקים שלפני הדברות לפסוקי הדברות עצמם ובכך לא ייתן פתחון פה למינים לרדות.

ואין לשום א' לישראל יושב. דגם שאינו מן הדין לקום. עתה שנהגו כל הקהל בזה נעשה חיוב על הכל. ואם לאו ח"ו בעיני ההמון נראה כמזלזל עכ"ל. והוא הדבר עצמו בנ"ד דודאי דאין ראוי לבטל המנהג שלא יבוא הדבר לידי זלזול ח"ו בכבוד התורה בעיני ההמון. ומכ"ש דכבר כתבנו והוכחנו דאף למי שרוצה לנהוג מחדש. אין בידינו כח למונען לא עפ"י הפשט ולא עפ"י הקבלה וכאמור ומדובר בדברינו. באופן ותצא דינא בנ"ד דאין להם לזוז ממנהגם והנח להם לישראל קדושים במנהגם הקדוש שכוונתם רצויה לשמים. וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים באמת ובתמים".

אלא שנסתרה מעיניהם תשובת הרמב"ם וכתבו שהרמב"ם לא דיבר בכך, ורק בחלק ג בהערות העיר שהרמב"ם אסר.

וכן בשו"ת אג"מ (או"ח ח"ד סי' כב) הסיק שיש לעמוד ולא לחוש לתרעומת המינים. ואף הוא, כן עולה משתיקתו, לא ראה את תשובת הרמב"ם.

ה. בשו"ת ציץ אליעזר (ח"ז סי' נו) הביא שכבר בתשב"ץ מופיע המנהג לעמוד ולעומת זאת תשובת הרמב"ם לא היתה מפורסמת ולא הביאורה האחרונים ונראה שלא קבלוה להלכה. ולכן מסיק: "מכל הדין נראה ברור להלכה שאין לשנות מנהג בני ישראל, וממנהג האבות, ולא ממנהג המקום